

[Børge Johansen.]

den, at der i vores samfund finder en social udbytning sted. For det andet, at vi huser en humanistisk ideologi, der på én gang fremmer og tilslører egoistiske interesser. For det tredje, at der inden for den offentlige sektor hersker en ruinerende hang til perfektionisme, der skyldes manglende kendskab til forskellen mellem optimum og maksimum. Det er påstande, som, så vidt jeg kan se, lader sig verificere af PP II. Man kan for øvrigt få bekræftet en af dem i en artikel i martsnummeret af tidsskriftet Danske Kommuner, nemlig den, at enhver offentlig institution i sig selv bærer ønsket om at blive større og flottere, at perfektionere sig. Jeg har set og hørt, at man i sin søgen efter modargumenter har hævdet, at erhvervslivets virksomheder har de samme ambitioner, men det er nu ikke rigtigt, for erhvervslivets virksomheder har et indbygget advarselssignal, der hedder grænsenytt. Begrebet er ukendt i de fleste offentlige væsener — eller også negligeres det. Selv om grænsenyttten på visse felter kan være vanskelig at bestemme, vil man dog, som i andre lande, nok blive tvunget til at gøre forsøg på at styre udviklingen, så fornuften ikke tilsløres af bare perfektionisme og humanisme.

Udgiftspolitik har for politiske partier, så vidt jeg har kunnet skønne, altid været bestemt af tre ting: for det første mere eller mindre præcise forestillinger om, hvad vælgerne ønskede. For det andet frygten for at blive beskyldt for at være asocial eller ikke social nok. For det tredje frygten for, at der skulle gå et par splinter af identiteten. Ingen har derfor været varme på at søge styret en systematisk kontrol med, at der økonomiseres på omkostningsstederne. Det er langt bekvemmere at foregøgle besparelsesforanstaltninger ved at barbære hovedtal i et finanslovsforslag og så i øvrigt dekretære generelle procentuelle nedskæringer med deraf følgende risiko for vilkårlighed og uretfærdigheder og dårlige løsninger.

Et af PP IIs ord er målsætning — denne forslidte gløse med kun 25 års borgerret i det danske sprog. Guderne må vide, hvor mange målsætningsønsker der er udtalt her i folketinget. Nu vil PP II altså fremtvinge en målsætningsdebat, hvilket efter gængs ter-

minologi må betyde en debat om formulering af et målkompleks, bestående af relevante delmål, der udtrykker realistiske og operationelle ønsker hos et acceptabelt flertal af implicerede, altså befolkningen. Hvis dette målsætningsbegreb skal have nogen mening, må målkompleksets dele være realistiske, og de må have den fornødne tilslutning — ellers er de uanvendelige som sigte for en langtidspanlægning — og så må de altså af tekniske grunde også i alt væsentligt være operationelle.

Det vil ikke være svært at samle stor og bred enighed omkring idealmaal om frihed og demokrati og økonomi og forsorg og uddannelse og kultur og miljø og produktion osv., men det er ikke utopiske mål, vi mangler; sandt at sige har vi en masse af dem, og partierne er vældig dygtige til at formulere dem. Men det skorter uægtelig på en erkendelse af og en tilpasning til det faktum, at en total målopfyldelse på alle områder er og bliver utopi. Det er denne mangel på erkendelse — eller måske snarere mangel på vilje til at erkende — der har bragt os i vanskeligheder, det er den, der har skabt lede og forvirring, og det er den, der nødvendiggør en debat, ikke en målsætningsdebat, men en debat om for det første prioritering af målkompleksets komponenter, fastlæggelse af de målopfyldelsesgrader, som ressourcerne tillader, for det andet rammerne om den politik, der skal forme reglerne for helhedsplanens virkeliggørelse, og endelig for det tredje systemet, apparatet, der skal føre planerne ud i livet og give tilbagemelding om virkninger af trufne beslutninger. Prioriteringen og fastlæggelsen af målopfyldelsesgrader vil ganske givet stille krav til partiernes gode vilje og til regeringens evne til at manøvrere. Arbejdet vil ganske givet være besværligt og måske også noget tidkrævende, og der vil være grund til at mindes den franske general, ministeren omtalte, og de træer, han skulle have plantet. Men heldigvis ligger det jo sådan, at de fleste partier har tilkendegivet, at de meget gerne vil samarbejde — hvert parti skal altså bare slette den usagte og uskrevne eftersætning om, at samarbejdet skal ske på deres egne betingelser.

I øvrigt skulle der være grund til at tro, at partiernes samarbejdsvilje ville blive